

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hónap . . . . . 25 K Félévre . . . . . 150 K
 Hártyedévre . . . . . 75 K Egész évre . . . . . 300 K
EGYES PÉLDANY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Feltetős főszerkesztő: Dr. Komlássy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
 INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

A vasárnapi munkaszünet

A magyar baza a keresztyén magyarságé, mely több, mint ezer éve hosszantartó, keserves vándorlás után megszervezte és irtóztató küzdelmek, véres harcok árán sértetlenül és épen megtartotta mindaddig, amíg annak sorsa az ő kezében volt léte. A magyarságnak tehát Isten és ember előtt elvitathatatlan joga van ennek az országnak minden darab rögéhez és minden intézményéhez. Joga van ahhoz, hogy alkotmányát, állami berendezését megállapítsa, hogy életét, életének minden legapróbb esinját-binját megszabja. Joga van ahhoz, hogy a vasárnapot a pihenés napjává avassa és kimondja, hogy ezen a napon egyetlen embernek a hazában szolgai munkát végeznie nem szabad. Amint hogy ezt már régen ki is mondta. Vasárnap megállnak a dolgos kezek a mezőn, a gyárban, a hivatalban, az üzletben és az iskolában egyaránt. Ünneplőbe öltözik a gazda, a tisztviselő, a munkás, a kereskedő és az iskolás gyermek s miután Isten iránti kötelességének eleget tett, a pihenésnek és szórakozásnak adja magát.

Miért van hát mégis, hogy vasárnap köznapi ruhába öltözött gyermekeket látunk iskolakönyvek sulya alatt görnyedezni? Miért van hát, hogy vannak emberek, akik külön állami alkotnak az államban s akikra az állam törvényei nem kötelezők? Akik dolgoznak a munkaszünet napján és vigyorgó köznapi arccal botránkoztatják meg a mi ünnepi szent érzelmeinket. Miért van az, hogy, akik az üzlet kedvéért, a szombati nyereség bezsebeléséért izzadásig dolgoznak vallásuk szent pihenőnapján, gyermekeiket az ország s az országot alkotó keresztyén magyarság napján tüntetőleg küldik az iskolába dolgozni? Miért van az? Talán, hogy azt figyeltassák előttünk, miszerint ők különb fiai a hazának, mint mi, akik nem lehetünk kivételek a törvény alól; talán, hogy az orrunk alá dörzsöljék, miszerint bután közömbösek és az ostobaságig előzékenyek és nagylelkűek vagyunk? Talán... hogy a keresztyén szellemben való nemzeti megújulás idején tüntessenek a mi megbotránkozásunk és felháborodásunk árán azáltal, hogy ők rászolgáltak a nemzet dédelgetésére és kivételes elbánására? A forradalommal, a hadsereg széttűlésztésével, az ország szét darabolásával és a bolsevizmussal. S mindezzel a keresztyén kurzus nagyobb dicsőségére... Egy egyszakaszos törvényjavaslattal meg lehetne oldani a kérdést és véget lehetne vetni annak a fölháborító állapotnak, hogy amikor a törvény értelmében minden magyar ember kénytelen pihenni, akkor Palesztina töltelekje a munka eszközeivel hóna alatt gúnyosan röhögjön a szemünkbe a keresztyén kurzus nagyobb dicsőségére...

Rémhírek újabb pénzlebélyegzésről

Budapest, okt. 13. (N. St. t. j.) Telegi Pál miniszterelnök a Nemzeti Sajtóiroda munkatársának arra a kérdésére, hogy mi igaz a pénzlebélyegzésből, a következőket mondta:

— A hír állandóan a tőzsde tájékaról szállong és jelentékeny oka valutánk romlásának.

— Ezeket a híreket céltudatos nyereszkedés céljából terjesztik s minden néven nevezendő alapot nélkülöznek. A nyomozás egyébként a tárgyban megindult, néhány rémhírterjesztőnek az illetékes hatóságok már nyomában is vannak. Mondani is felesleges, hogy a rémhírterjesztőket büntetni fogjuk.

Cseh-szerb egyházi egyesülés

Prága, okt. 13. (N. St. tel. jel.) Cseh-szlovák lapok jelentése szerint felmerült az a terv, hogy a cseh nemzeti egyházak és a szerb ortodox egyházak bizonyos feltételek mellett egyesüljenek. A belgrádi érsek a cseh nemzeti egyházak központi bizottságával közölte, hogy az ortodox szerb egyház Husz János mestert szentté fogja avatni.

Hadiállapot Jugoszláviában

Belgrád, okt. 13. (N. St. t. j.) A jugoszláv hadügyminiszternél értekező volt, amelyen résztvettek az összes nagyiparosok is. Az értekezleten, azt a kormányrendeletet tárgyalták, amely a bór, gyapjú és lengyárakat a hadügyminiszter felügyelete alá helyezi. A nagyiparosok tiltakoztak a reudelet ellen.

Dolgozik a terror

Prága, okt. 13. (Nemz. St. tel. jel.) A szociáldemokraták az unjocok sztrájkja alkalmával nyilatkozatot intéztek a sztájkolókhöz, amelyben azt mondták, hogy ha nem vonulnak be, akkor a köztársaság nélkülük teljesen polgári jellegű hadsereget fog létesíteni. Ennek a nyilatkozatnak hatása alatt az unjocok bevonulása tényleg megtörtént.

Bomlik a vörös hadsereg

Bécs, okt. 13. (N. St. tel. jel.) Moszkvai jelentések szerint az orosz hadseregben a lázadás az élelmiszerek és ruházati cikkek hiánya miatt egyre terjed. A népbiztosok és a csapatparancsnokok teljesen elvesztették hatalmukat a csapatok felett. Bakut és Perzsia megszállott részeit kifogják őríteni.

Tárgyalnak az oláh károk megtérítéséről

Budapest, okt. 13. Tudvalevő, hogy a „felszabadító” oláh megszállás voltaképpen az ország kirablása volt és a hódítók sok-sok millió értékű „emléket” cipeltek magukkal a dúlakodó Románia Mare felé. A most Budapestre érkezett 34 tagú román gazdasági bizottság szorgalmasan tartja tanácskozásait, melyekről a következő jelentést adták ki:

A román megszállás okozta károk megtérítése és a békeszerződés gazdasági részének végrehajtása ügyében egybehívott értekezőt tegnap délután tartott ülésén először a román károk kérdését tárgyalták. A tegnapi napon csupán arról folyt a vita, hogy milyen elvek szerint történjék a károk megállapítása. A károsodásról szóló adatok egybegyűjtését a Statisztikai Hivatal végezte, de az adatokban foglalt kármegállapításokkal a bizottság nem értett egyet. Ugyanis a Statisztikai Hivatalhoz érkezett bejelentések és az ennek nyomán történt kármegállapítások az 1919. augusztus és szeptemberi árakat veszik alapul, tehát azt az időpontot, amikor a kártevés a románok részé-

ről megtörtént. Így például a buza ára 200 koronában szerepel a felvételnél.

A kérdés felett vita indult meg és ennek során azt a javaslatot vetették fel, hogy az ilyen fogyasztásra alkalmas cikkeknél az okkori világgparitás szerepeljen megtérítési alapul, de aranyérékben kifejezve. A használati cikkekre nézve pedig általában több felszólaló a decemberi értéket kívánja alapul venni a kártérítésnél, de a megtérítésnek ezeknél a cikkeknél is a világgparitáson kellene történni.

Ma délután folytatni fogják a tanácskozást és a mai napon az a kérdés kerül napirendre, hogy mely cikkek azok, amelyeket a románoknak természetben kell az elvitt dolgok helyébe Magyarországnak visszaadniok. Itt első sorban tenyészállatok és lovak visszaadásáról van szó. Az ügy leírgyaldsát az entente részéről sürgetik, mert a jóvátételi bizottság tagjai már decemberben szeretnének visszautazni Magyarországból.

Sok, minden vagyonából kifosztott magyar szivszorongva várja a tárgyalások eredményét.

A honvédelminiszter a sportért

Kaposvár, okt. 13. (N. St. t. j.) Sreter István honvédelmi miniszter kedden Kaposvárott időzött, ahol résztvett a helyőrség három napig tartó nagy sportünnepélyének befejező aktusán. A miniszter személyesen osztotta ki a tiszteknek és a legénységnek a díjakat, s azokat a legénység részére a saját pénzadományával is megtoldotta. Az ünnepség után diszebéd volt.

A Simplon-expressz utja

Páris, okt. 13. (N. St. tel. jel.) Megbizható értesülések szerint a francia kormány tárgyalásokat folytat a román kormányval abban a kérdésben, hogy a Simplon express Bécs-Budapestén keresztül haladjon. Románia igenlő választ fog adni.

A vilnai incidens

Bécs, okt. 13. (Nemz. St. tel. jel.) Leon Bourgeoi, a népszövetség elnöke a Litvániaiba küldött katonai bizottság vezetőjétől táviratilag kérte a vilnai incidensre vonatkozó összes iratok betérjesztését. Együttal közölte a katonai bizottsággal, hogy a lengyel kormány Velikovszky tábornok eljárását megrójjá, s kész az összes intézkedések végrehajtására, hogy a sajnálatos incidensnek véget vessen.

A karinthiai népszavazás

Bécs, okt. 13. (N. St. t. j.) A karinthiai népszavazás eredményét ma délután hirdetik ki.

Haditörvényszék -- Vilnáért

Varsó, okt. 13. (N. St. t. j.) A lengyel hadügyminiszter a zendülő Velikovszky hadosztály tisztikarát haditörvényszék elé állítja.

Gróf Czernin a monarchia végnapjairól

Ausztria a választások előtt áll, s a jellekből már most megállapítható, hogy nagyon erős és heves küzdelemnek néz eléje. Az egyik pártban a félvörös Renner dr és tábor, a másikon Czernin gróf és polgári pártja néznek egymással dühödött farkasszemet. — Rennerék nagyon jól tudják, hogy Czernin föllépése az ő halálukat jelenti, azért minden eszközt felhasználnak arra, hogy a gróft választói előtt lehetetlenné tegyék.

Legutóbb az „Arbeiterzeitung” hasábjain intéztek támadást Czernin ellen, szemébe vágván a monarchia volt külügyminiszterének, hogy „azok között, akik bűnösek abban, hogy mérhetetlen nyomorúságban él Ausztria, az elsők között is legelső ő” és hogy „azok a százezrek akik 1917. áprilisa óta a háboruban életüket és egészségüket veszítették, jogosan mennek Czernin elé a szemrehányással, hogy neki köszönhetik szerencsétlenségüket.” Ilyen és ezekhez hasonló vádakkal illeti az Arbeiterzeitung Czernin Ottokár gróft, amelyekre ő a *Neue Presse* október 10-iki számában válaszol hosszasan. Cikke azért érdekel bennünket magyarokat, mert bepillantást nyerünk általa a monarchia összeomlásának kulissza titkaiba és lezárhatjuk magunknak a szükséges tanulságokat belőle. — Azt mondja a többek között Czernin:

— Igaz: az a fájdalmas elégtétel meg van számomra, hogy én már 1917 tavaszán felismertem a bekövetkező katasztrófát, s mint jó politikus, távoltartottam magamat az illuzióktól, s mindent megtettem arra nézve, hogy német szövetségünket a gyors békekötés szükségességéről meggyőzzem. Ez azonban nem sikerült nekem, s csak két lehetőség maradt meg számomra: helyemen maradni és tovább dolgozni azon, hogy a német államférfiakat és a német legfelsőbb hadvezetőséget álláspontom helyességéről meggyőzzem, vagy pedig menni és nem tárgyalni tovább könnyelműen, hanem mint az Arbeiterzeitung mondja, öntudatosan megmondani azt, ami a császárhoz intézett, s a nyilvánosság előtt ismeretes jelentésében van. Állom, hogy ezt a második lehetőséget soha, egy pillanatra sem mérlegeltem. Jóllehet, meg lehettem arról győződve, hogy az én ítéletem a helyzetről helyes, mégsem gyújthattam fel ezért a saját házunkat. Vagy megmondhattam volna-e én annak a hadseregnek, amely oly hősiességgel harcolt a harcokban, hogy egy vesztett ügyért harcol, s megmondhattam volna-e a mi ellenségeinknek, hogy csak egy parányi kitarítás kell ahhoz, hogy győzelmük biztos legyen, mert nem bírjuk tovább folytatni a háborút? Segíthettem volna-e elő az összeomlást és siettettem volna-e? Amíg ugyanis a legesekélyebb lehetőség is meg volt arra, hogy egy kiegyenlítő béke létrejöjjön, minden karakteres államférfinak kötelessége lett volna azt elősegíteni. De azzal, hogy aggodalmaimnak kifejezést adok, csak a lehetőséget zártam volna ki. Könnyű azt mondani: Nézd ezt a könnyelműséget: nagyon jól tudta, hogy mi fog történni, még sem volt bátorsága az igazságot világgákiáltani! Nem, tényleg nem volt bátorságom ahhoz, hogy tönkretegyem a hazámat, tönkretegyem Németországot, a mi szövetségünket! S hogy nem tartozom a rombolók közé, — ez az egyetlen vája az Arbeiterzeitungnak.

— És igaz az is, hogy én a breslitzowski békét aláírtam. Osztrák szemüvegen át nézve, ez a béke nem volt imperialista. Egyetlen négy-szöglet ellenséges területet sem ragadott el általa a monarchia magának. Azt azonban hozzátéveszem, hogy ép az a békeszerződés nem volt alkalmas arra, hogy a szövetséges központi hatalmakat az antant barátainak tüntesse föl. Az Arbeiterzeitung e ponton is nagyon fölületes. Elfelejté, hogy a vezetést Németország tartotta kezében s annál nagyobb volt a befolyása, minél inkább tudatába jutott a mi gyöngeségünknek, s végül már teljesen urrá lett fölöttünk.

— Könnyen írhatta a mindent jobban tudó Arbeiterzeitung, hogy „ugy állott a dolog, hogy a felelős államférfiak (t. i. nekem) kötelessége lett volna tudatni a fennhájzó Németországgal, miszerint Ausztria képtelen a háborút folytatni.” De ettől a fennhájzó Németorszá-

tól függött, hogy Bécs elég kenyeret, a hadsereg elegendő ellátást és elegendő hadianyagot kapjon. Senkisé nem erőszakolhatja másra akarátát, aki a következő pillanatban már arra szorul, hogy attól a mástól új segítséget kérjen. És ha Németország nem respektálja a mi érveinket, ahogy ez az adott esetben megtörtént, csak két lehetőség van: vagy a békét Németországgal együtt aláírni, vagy magunkat Németországtól elvágni és a szövetséget szétépíteni. Nem gondolja a lap, hogy ezt a második lehetőséget a Németország elleni háborúnak hívják? Elfelejté, hogy Németország egy évvel később, éppen abban a pillanatban, amikor már katonai ereje meg volt törve, csapatokat küldött Tirolba. Hát lehetett volna így nekem Németország ellen fordítani a háborút? . . .

Czernin ezután az osztrák szociáldemokratákkal polemizál és szemükre veti kormányzati tehetetlenségüket, s azt, hogy békét hirdettek ugyan, de nyíltan szitják az osztrák gyűlöletet, mely a legrettenetesebb háborúra, a polgárháborúra fog vezetni.

. . . Czernin szerint tehát nem lehetett a fennhájzó Németországgal a béke érdekében szembehelyezkedni, mert Bécsnek nem lett volna akkor kenyere. Magyarország, aki a legnagyobb áldozatot hozta minden érdektől mentesen az egész háboruban, a bécsi Ballhausplatzon nem is élt, nem is számított. Vajon látják-e ezt Czernin cikkéből azok, akik olyan elszánt legitimisták ma? . . .

Hadik gróf -- képviselőjelölt?

Budapest, okt. 13. (N. St. t. j.) A kisgazdapárti „Uj Barázda” értesülése szerint a szini kerületben megüresedett mandátumot Hadik János grófnak ajánlották fel a választópolgárok. Hadik még nem nyilatkozott, hogy elfogadja-e a mandátumot.

Benes a cseh-tót határról

Prága, okt. 13. (N. St. t. j.) Kosztka, a prágai nemzetgyűlés tagja egyik beszédében Benes cseh külügyminisztert idézte, aki azt a kijelentést tette egy alkalommal, hogy a cseh, tót állam történelmi határai nem egyebek mint nemzetközi hazugságok. Ennek hangoztatására annak idején szükség volt a tudatlan nyugati vezetők félrevezetésére. A *Narodni Lisy* a kijelentést nem vonja kétségbe, de megjegyzi, hogy a külügyminiszter azért említette ezt, hogy a tescheni kérdésben elért kudarcát leplezze.

Százezer szerb munkanélküli van

Belgrád, okt. 13. (N. St. t. j.) A munkások nagy tömege áll munkanélkül Jugoszláviában. A legutóbbi statisztikai adatok szerint Jugoszlávia területén 100 ezer földmunkás van munkanélkül. A miniszter felhívja az összes gyárakat és iparosokat, hogy erre való tekintettel idegen munkást ne alkalmazzanak.

Emlékek az orosz hadifogságból

Csak néhány napja, hogy hazaérkezett hat évi távollét után Debrecenbe orosz hadifogságból Antalfy József ismert könyvkereskedő, aki igen érdekes gyűjteményt is hozott magával, melynek nagyrészt már ki is állította Szent-Anna-utcai könyv- és műkereskedésének kirakatában.

Nagyon érdekes és ma már muzeumi értékű újságpéldányokat láthatunk gyűjteményében, mint például az orosz cárizmus leghíresebb lapját, a szentpétervári „*Novoje Vremját*” a moszkvai „*Ruszkije Szlovót*”, az „*Utró Roszijt*” és a mostani legnagyobb bolsevik újságot, a moszkvai „*Izvesztyát*”. Eredetiben láthatjuk a turkesztáni legnagyobb napilapokat, mint a taskenti „*Turkesztáni Kurirt*” az „*Aszkabodot*”, továbbá a kaukázusi „*Bakut*” igen érdekes az örmények legnagyobb lapja a tifliszi „*Horizon*” mely az örmény írás nálunk alig látott példánya.

Kiváló érdekesség a török betűkkel nyomtatott bakui török újság a „*Jeni İdam*” Néprajzi szempontból megtekintésre méltó a gyűjteményben egy színpompás turkesztáni kendő, sapka, turkomán női retikül és karperec.

Az orosz és turkomán pénzekből is egész sorozatot hozott magával Antalfy. Az orosz cári és szovjet rubelekből egyes példányokat, papír, ezüst és rézpénzeket. Érdekesek a turkomán aprópénzek és a Kolesak-féle 50 rubeles is. A hadifogoly életből való érdekes fényképekből is egész kollekcója van, melyek tevéken és különféle alkalmakkor ábrázolják hadi-

foglyaikat. Közte van a *csardzsui* magyar hadifoglyok síremléke is, melyet 3000 hadifogoly emlékére emeltek közadakozásból a többi hadifogoly bajtársaik. Azokból a városokból és helyekről, hol Antalfy megfordult, mint *Csardzsuj, Bahara, Taskent, Moszkva* stb. egész albumra való levelező lapot szedett össze.

Elbeszélte, hogy a legtöbb fogolytábor erőszakkal kényszerítették és sorozták be az orosz hadseregbe. Mikor a csardzsui erőszakos sorozást végrehajtották, melybe 9 derék magyar ember beleőrült, ő megszökött és egy vattagyáros segítségével főkönyvelő lett egy népgazdasági szövetkezetnél, miután az orosz nyelvet szóban és írásban elsajátította. Elmondta, hogy a legtöbb magyar fogolytábor sorozását egy *Kaufér* nevű budapesti születésű kommunista agitátor hajította végre fegyveres terrorcsapatokkal, melyek gazságairól egész köteteket lehetne összeírni.

Az erőszakosságok azonban csak addig tartottak, míg a hadifoglyok mindenütt fel nem lázadtak és az agitátorokat elűzve, vagy sok helyen leöldösvé, helyzetüket maguk tirthetővé nem tették.

Antalfy állandóan a hadifoglyok hazaszállítása érdekében dolgozott és mint a *csernafejvi* kerület 2000 magyar hadifogójának megbízottja. Taskentben 2 heti tárgyalás után kivitte, hogy a hazaszállítást, lassan bár, de kezdetét vette. A haza utazás Bécsig 2 hónapot vett igénybe. Antalfy József *készséggel* áll üzletében az érdeklődők rendelkezésére.

Antant differenciák a jóvátétel körül

London, okt. 13. (N. Fr. B.) A Daily Chronicle jelenti, hogy a spaai értekezleten a genfi konferenciát az összes szövetségesek elhatározták, miért is nagy meglepetés volt az angolok azon kijelentése, amit a spaai értekezletet követő héten tettek, hogy Millerand megváltoztatta nézetét és a semleges városba való újbóli összejövetel helyett a jóvátételi bizottságnak német szakértőkkel való összeülését javasolta. Az angol külügyminiszter e felett esodálkozását barátságos, de határozott módon tudtulatla Millerandnak. Ennek következtében a franciák beleegyeztek a genfi konferenciába. Belgium csatlakozott szomszédja véleményéhsz, ami egyértelmű a katonai szövetséggel.

Delaeroix belga miniszterelnök mégis elismerte az angol követelést, hogy a jóvátételi összeg véglegesen megállapíttassék. Amerika kormánya osztja Anglia álláspontját, de az antant egyetértést nem akarja megbontani, sem Franciaországot megsérteni.

A szövetségesek elhatározták, hogy a jóvátételi bizottság a német képviselőkkel együtt egy más városban fog összeülni, például Kölnben. Ha az összejövetel csak előkészítője lesz a genfi konferenciának, akkor Anglia nem fog ellene állást foglalni.

A Duna-bizottság ülése

Páris, okt. 13. (Nemzeti St. tel. jel.) A nemzetközi Duna bizottság 11-én hétfőn délután újra összeült, amelyen megvitatták a nemzetközi hajóhálózatok megalapításának költségeit.

HIREK

Furcsa dolog

az, ha a hamiskártyás, akit mindenki ismer, nyilvános helyen hangos szóval sírdnkozik a saját áldozata fölött. Furcsa és izléstelen, sőt fölháborító, mert azt a perfidiát jellemzi, amelylyel a maga bűnösségét leplezni akarja. Még annál is furcsább és izléstelenebb, sőt fölháborítóbb azonban, ha az ország legszomorúbb napjaiban, a hazát meggyilkoló trianoni béke ratifikálása előtt a romlásunkat előidéző fajhoz tartozó zsidó-rüfke szavalja a színpadon az irredenta-költeményeket és Magyarország területi integritását. Nem tudjuk: céltudatos szándékból történnik-e ilyesmi, hogy kanalanként nyeljük le a fedélis orvosszerét, de arról biztosíthatjuk a tulajdonos levőket, hogy azokat a sérelmeket, azt a sok megaláztatást, amit belső ellenségeink alávaló munkája révén kellett elszenvednünk a halálos betegségéből most lábadozó magyar ság nem felejtí el soha!

Miért? Miután tudomásunkra jutott, hogy ilyen címen írt közérdekű felszólalásunk egyes kitételeit az államrendőrségi tisztikar és annak egy tagja nehézményezéssel kijelentjük, hogy sértő szándék nem vezetett bennünket. Hogy a megnevezett ügyeletes tisztviselő nem tudott kérdésünkre „értelmes“ választ adni, ez alatt azt értettük, hogy elfogadható feleletet nem tudott adni. Ez incidens különben alkalmas újít nekünk arra, hogy konstataljuk, mi szerint a rendőrség a köznyugalom és közrend helyreállításának nehéz munkájában velünk teljesen egy uton halad. Ami pedig a konkrét esetet illeti, bírjuk az illetékesek ígérését, hogy az általunk kifogásolt intézkedést haladéktalanul visszavonják, s így a közönség — legalábbis addig, míg a színházak fűtetlenek — felsőkabátban is megjelenhet a nézőtérben.

Apponyi diszpolgári oklevele. Székesfehérvárról jelentik, hogy Apponyi Albert gróf, akit a város nemrég diszpolgárának választott meg, október 30-án Székesfehérvárra fog utazni, ahol diszpolgárnyűlés keretében adják át neki a diszpolgári oklevelet.

Székesfehérvár ünnepe. Székesfehérvárról jelentik, hogy a nemzeti hadsereg bevonulásának egyéves évfordulóján október 17-én nagy ünnepélyt rendeznek. Ekkor avatják fel az országuton elhelyezett emlékeszlopot is. Az ünnepségek alkalmával Horthy Miklós kormányzó, több miniszter és nemzetgyűlési képviselő is Székesfehérvárra érkezik.

A máv. nyugdíjasok a kormányzónál. A máv. nyugdíjasok és nyugbérések tizenkéttagú küldöttségét fogadta tegnap Horthy Miklós kormányzó. A küldöttség vezetője Kugler Mihály élénk színekkel festette a nyugdíjasok és nyugbérések szomorú helyzetét és kérte a kormányzó urat, utasítsa a kormányt arra, hogy drágasági pótlékokban és egyéb kedvezményekben azonnal és teljesen egyformán részesítse a máv. nyugdíjasait és nyugbéréseit, mint az aktív szolgálatban levőket. A kormányzó ur biztosította a vasutasokat a váiai jóakaratóról és kijelentette, hogy azonnal fog a nyugdíjasok ügyében a kormányzóknak értekezni. Behatóan foglalkozott a küldöttség tagjai közül egy szolgálatban nyomorékká lett főmozdonyvezető sorsával és a kormányzó ur bannulatos emlékezőtehetségének meglepő jelét adta, hogy a nagy küldöttségben ráismert egy főmozdonyvezetőben egy tengerész társra, akivel husz évvel ezelőtt a tengerészeti iskolában találkozott, bár ott csak egyszer látta. A küldöttség azzal a megnyugtató érzéssel távozott, hogy sorsuk jó kezekben van.

Rakovszky beszámolója. Veszprémből jelentik, hogy Rakovszky István a nemzetgyűlés elnöke, a város nemzetgyűlési képviselője október 17-én tartja Veszprémben beszámolóját.

Anatole France esküvője. Párisból jelentik, hogy Anatole France hétfőn tartotta esküvőjét Laprevotte Emma kísasszonnyal.

A Baross-Szövetség felkéri azon tagjait, akik a Jótékony Nőegylettel közösen rendezendő öszvívásart megbeszélendő értekezletre hivattak egybe, hogy csütörtökön f. hó 14-én délután 6 órakor Kossuth-utca 7 szám alatti helyiségében okvetlenül jelenjenek meg. Az elnökség.

Adományok. A hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvaik nemzeti szövetsége részére a következők adakoztak: Blattner Gyula üveg- és porcellánkereskedő, Müller H. Fia szállító cég, Felegyházy János fűszerkereskedő, Csanak József kereskedelmi r. t., Fekete Jakab uri divatkereskedő, Kovács Gyula vaskereskedő, Schön Arthur rövid- és norinbergi árukereskedő és Jóna és Jóna drogueria tulajdonosok 200-200 koronát. Neumann M. férfiruhakereskedő, Neumann Miksa cipőkereskedő, Frank Imre uri divatkereskedő, Nemes Gábor Utóda cipőkereskedő, Grünfeld Adolf és társa férfiruhakereskedő, Friczi kalapszalón, Révész Zsigmond, cipőkereskedő, Thaisz Arthur papírkereskedő, Bottó Kornél rövidáru kereskedő, Füstös Dezső kézimunkakereskedő, Csáthy Kálmán papírkereskedő, Tóth Gyula vaskereskedő cég 100-100 koronát. Egyezer korona lefizetése mellett alapító tagokként beléptek: dr. Galánty János kir. közjegyző, Fűszerkereskedelmi r. t., Gyógyárkereskedelmi r. t. — Midőn az elnökség ezután hálás köszönetet mond, kéri Debrecen város társadalmát további adományozásokra, melyeket a lapok kiadóhivatalába beküldeni sziveskedjék. — P i s z k a y ügyv. igazgató.

A katonazenekar hangversenye. Ma este 8 órai kezdettel a Bika kávéházban válogatott műsorral hangversenyt tart a katonazenekar. A jövedelem a zencalapot szolgálja.

A tolvaj komornyik. A kommun alatt Bolgár Ferenc volt főispánt komornyikja meglapta, gazdájától másfél millió korona értékű ékszereket, ruhát stb. lopott el. A budapesti államrendőrség köröztetése folytán itt Debrecenben Pataky Gyula detektív elfogta a tolvaj komornyikot, kit a rendőrség Budapestre toloncoltatott.

Propaganda előadások. Már megemlékeztünk arról, hogy a debreceni Székely Társaság Propaganda előadások címen 10 előadásból álló sorozatot rendez a vármegye székházának dísztermében október hó 17-től kezdődően november hó 14-ig. Az október 17-én délelőtt 11 órakor tartandó megnyitóműsor ez: 1. Szózat, énekl. az Iparos Dalkör. 2. Papp-Váry Elemérné: „Hitvallás“ című költeményét szavalja dr. Tankó Béláné. 3. Bevezető előadás a propaganda előadásokhoz. Tartja dr. Darkó Jenő, a Székely Társaság elnöke. 4. Irredenta dalokat énekel Osváth Gyula vonósnegyes kísérettel. 5. Szabadságdal, Fráter-nóták, énekl. az Iparos Dalkör. Előadás előtt és után Magyar Imre zenekara játszik.

Közalkalmazottak beszerzési csoportjának közleményei. Értesítjük tagjainkat, hogy Bekés Emil denaturáló telepen (Vörösmarty-u. 1. sz.) a pénztárunknál kiváltott blokk ellenében literenként 18 koronás árban denaturált szesz kapható. Minden család 1 literre tart hat igényt és edényt vinni kell. A befizetés f. hó 14-től bezárólag 20-ig tart. Testületek a befizetést lehetőleg együttesen eszközöljék. — Értesítjük tagjainkat arról is, hogy 40 vagon burgonya kiutalásban részesültünk, mely 40 vagonból egy vagonnal Balmazújvárosra, 5 vagonnal Püspökkladányba, két vagonnal Hajdúböszörménybe, 2 vagonnal Hajdúnánásra irányítottunk, mely elosztó helyek lesznek kötelesek a legközelebbi községekben lakó tagokat is ellátni. Végül értesítjük tagjainkat, hogy a közszolgálati alkalmazottak ellátási jegye 5. számú szelvényére burgonyát szeptemberre, 6. sz. szelvényére burgonyát októberre, 7-8. számokra cukrot szeptemberre, 9. számra sacharint szeptemberre, 10. számra zsirt szeptemberre, 11-12. számra sőt szeptember és októberre, 13. számra lisztet októberre, 14-15. számra cukrot októberre, 16. számra sacharint októberre és 17. számra zsirt októberre fogunk esztani később megállapítandó időben.

Iobb utcavilágítás — Párisban. Párisból jelentik, hogy a sajnai prefektúra közhírré tette, hogy Páris városának világítása, melyet a fegyverszünet óta a szénhiány miatt még erősebben korlátoztak, mint a háború alatt, ismét javulni fog. Legközelebb 14 ezer gázlámpával több fog égni és rövidesen 15 ivlámpa fogja a fényt maga körül szórni.

Rendőri hírek. Sikkasztó hivatalnok. A népjóléti hivatalban alkalmazásban levő Sz. I. hivatalnok kezelésében levő hivatalos pénzben hiányok találtak, mely miatt a rendőrség megindította Sz. I. ellen az eljárást. — **Tolvaj-cseléd** Kima Eszter Takács Vince vénkertől lakostól 15 méter vászon ruha kelmét lopott. A rendőrség megindította az eljárást a enyveskező cseléd ellen.

A Nemzeti kereskedelmi és közgazdasági bank alapítási munkálatai serényen folynak. A közönség felismerve a létesítendő pénztintézet fontos közgazdasági hivatását, igyekszik annak létrehozását előmozdítani s ebből a szempontból szivesen jegyez részvényeket, melyeknek értékét a postatakarékpénztár útján is be lehet küldeni. A pénztintézet alakuló közgyűlése folyó hó 24-re van kitűzve s így a részvény aláírás október hó 20-ig nyitva áll a közönség előtt.

Kérjük a MOVE tagokat, hogy a még szeptemberben megrendelt bőrt, harisnyát és sőt a legrövidebb időn belül vegyék át (Sas-utca 4., II/2. — A titkár.

Dr Buczy Ferencz ügyvéd irodáját Arany János-utca 2. szám alá (Hungária palota) helyezte át.

Árverezik az Achilleiont. Az olasz Piccolonak jelentik Korfu szigetéről, hogy Erzsébet magyar királynő villáját, az Achilleiont legközelebb el fogják árverezni. Előreláthatólag egy szálloda részvénytársaság fogja megvásárolni.

Vegyen „Lucifer“ takarékgyertyát. Kapható a „Hangyánál“ (Rózsa-utca 2. sz.)

Új táncanfolyam a „Royal“ tánctermében f. hó 18-án hétfőn fog kezdődni. Beiratásokat már elfogadok. Tisztelettel ifj. Schaff János.

Egy télen át sok pénzt takarít meg, ha „Lucifer“ takarékgyertyával világít. (1/2 deciliter benzinnel 6 órán keresztül világít.) Kapható a „Hangya“ üzletében Rózsa-utca 2. szám.)

A lengyel hadijelentés

Varsó okt. 13. (N. St. tel. jel.) Hareteri jelentés okt. 11-ről. Az északi szárny elérte Novoviezanyt. A lakosság lelkesen fogadta csapatainkat. — **Minsktől** keletre harcok folynak. Koldanovnál az ellenség mint az egy elfogott parancsból olvasható, 3 hadosztályt gyűjtött össze, Koldanovnál a harcok változó sikerűek. A poseni gyalogság elfoglalta Luckot, 400 foglyot és gazdag zsákmányt ejtett. — A nyugoti fronton a helyzet változatlan.

Művészet

Id. Kovács János festőművész kiállítására, melynek megnyitására (a Kaszinó dísztermében) beszámoltunk, vissza kell térnünk egy néhány percre, annyi kedves művészi érték bilinesel le benne. Modern vagy modernkedő és titánkodó pikturát ugyan hiába keresnek valaki ennél a régi szabású művésznél: modern irányok jöttek és mentek, ő végig nézte, értékelve is őket, közelről látta, bizonyosan gyönyörködött is abban, ami jó volt bennük, de a maga megtisztult művészi öntudata derült konzervativizmussal csak megmaradt a maga ifjúkori művészi hitvallásánál, amely szerint a festőnek egyetlen feladata van: amit az Isten világából színnel és rajzzal, fényvel és árnyékkal ki lehet fejezni, azt ki is kell fejezni, s hogy amelyik kép ezt megtudja tenni, annak létjoga van, akármilyen stilussal dolgozzék is a festője. Azért ezeket a festményeket mindenekelőtt valami derült, közvetlen hangulat jellemzi, a festői látásra berendezett szem önkéntelen rajongása a színek és alakok szépségeiért; ebből ered a felfogás és kidolgozás közvetlensége, poz nélkülisége: így az dolgozik, akinek lelke tele van a színek és vonalak títkaival s azért élőkbe vetíti, amit látott, ahogyan ő látta.

A képek témái felülik a piktura egész tárgykörét, a csendélettel a figurális képig, legkiválóbb műve éppen két arcképtanulmány (főleg a beduin). Mindeniket ugyanaz a lelkiismeretesen elmélyedő kidolgozás jellemzi, amely nemesak az atelier-művészet jellemzője, hanem mélyebb forrása van, éppen a művészet komoly felfogása. Mégis talán legkedvesebb témái közt a csendélet, itt is főleg a virág és gyümölcs ábrázolásával (különösen egy orgona s egy kék lilium esokor, meg a szőlőgerezdek), ámbár tájképei a festői feladatok sokféleségét (a fény játéka, színek keveredése) s a felfogás igazi festőiségeit éppen olyan szépen mutatják.

A képek ára teljesen méltányos, s Debrecen magyarságának kedves alkalma van nemcsak az erkölcsi hódolatot kifejezni a kiállítás végig szemlélésével, hanem az anyagot is, régi, tősgyökeres debreceni művész iránt, akinek belsőseges, tiszta, rajongó művészi szereteténél csak szerénysége nagyobb, hiszen e kiállítás rendezésére is alig lehetett rábírní. T.

Valutaárfolyamok

Budapest, október 8. (Nemz. St. tel. jel.)
A budapesti tőzsdén ma a következő árfolyamokat jegyezték: Napoleon 1048-115, font 1250-260, leva 560-50, dollár 363-67, frank 2570-2625, márká 537-48, lira 1480-1520, Bécs 100-175, rubel 380-71, lei 680-98, szokol 453-475, korona dinár 1140-1150.

Dollárt!!

és más idegen pénzeket legmagasabb napi áron vált be

Gótsch Sándor bank-irodája
Debreczen **38.** Főposta mellett.
Piacz-utca

Színház

Otthon. A társadalmi élet kiváló rajzolójának Sudermann Hermann német írónak színművét az „Otthon“-t újította fel kedd este a Csokonai színházban Kardoss drámai együttese. Maga a darab elsőrendű drámai érték, melyben egy feldult családi boldogság rajzolódik az élet élénk színeivel. A szereplők közül különösen ki kell emelnünk *Kaszab Annát*, kinek *Magda* szerepében lebilincselő drámai készsége pompásan domborodott ki. Nehéz szerepét elsőrendűen játszotta meg, ruhái kifogástalan izléses darabok voltak. *László Gyulánál* mindennapos a precíz művészi alakítás. *J. Lukács Julia*, *Turayné és Bánhidó József* is remekelt. *Szendrői Keferd-nik* lelkeszt rutinos alakítással vitte színpadra. Kisebbszerepekben *Turay Lenke*, *Rónai Viktor*, *Pintér Dezső* és *Erdélyi Kálmántól* is jó alakításokat kaptunk.

A színházak és mozgószínházak közleményei.

A Csokonai színházban, ma esütörtökön este A) hérlében az Otthon, ez a rendkívül érdekes és nagyhatású dráma kerül színre. — Ezt a nagyszerű darabot a fővárosi színpadok is újra műsorra tűzik.

A Kegyelmes Uram! Csongrádi János szerepében Kabók Győző egy csapásra meghódította a debr. közönséget, amely úgy megszerette a Vígyszínház művészgárdáját, Kovács Lilit Berky Katót, Szemerét, Jávort és a többieket, hogy méltán értjük azt az érdeklődést, ami a remek megnyitó műsor iránt napról-napra nyilvánul.

L'accuse (vádalom) regény 7 felvonásban, párisi Pathé-film. A francia filmművészet remekét mutatja be ma az Apolló; megrázóan szép drámai meséje, a gyönyörű és művészi beállítás oly tökéletes, hogy azt mondhatjuk, hogy ezt a film utólrhetetlen szépségű és felejthetetlen marad a nézőre. A szereplők a párisi Comédie française legjobb művészei. Előadások 6 és 8-kor. Jegyelővétel.

Franceska Bertini a szép olasz művésznő ragyogtatja művészetét a Harag című öt felvonásos drámában, melyet ma mutat be az Arany Bika mozi. Előadások 6 és 8-kor. Jegyelővétel.

Cesarina I. az Urániában. Zsuffolt házak dícsérik ezt a világlágeret, mely még eddig nem látott, nagy arányú produkál. Pénteken kerül a második rész bemutatásra. Előadások 6 és 8-kor. Jegyelővétel.

Rose Nyelviskola
SZÉCHENYI-UTCA 42. SZ.

GEBAUER KAROLY ÉS TARSA
TEMETKEZÉSI VÁLLALATA, KOSSUTH-UTCA 2. SZÁM.

Alapított: 1868. évben.

Temetéseket a legolcsóbban eszközöl a leg-egyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig.
TELEP: Homokkert, Hid-utca 8. szám.

SPORT

A **footballbíró vizsga eredménye.** Tegnap este szép ünnepség keretében hirdette ki a vizsgáztató bizottság elnöke, Löwenrosen Károly a két napos bíróvizsga eredményét. Gyakorló bírák lettek Dr. Kocsis Sándor (DTE), Dr. David Géza, Simon Imre (DEAC), Blattner Béla (DTE), Szabó Kálmán (DNySC), Vadkerty Endre (DVSC), Pauló István és Hajdu Jenő. Ifjúsági bírák Simon Ferenc (DTE), Tamásy László (DEAC), Barja Pál (DTE), Schusitzky Béla (DTE), Vogel Andor (DTE), Weinstein Ferenc (DTE).

Az eredmény kihirdetése után Zemplény Gusztáv kerületi főbíró szép beszédben üdvözölte Löwenrosen Károlyt és Nyul Dezsőt, a vizsgáztató bizottság tagjait s köszönetet mondott munkásságukért. Utána társas vacsora volt, amelynek keretében megrálasztották a debreceni bírótestületet. Elnök Machó Ferenc, alelnök Káldy Zsigmond, előadó Balogh Imre, pénztáros Blattner Béla, ellenőr Schusitzky Béla, jegyző Hajdu István. Ezenkívül választották 8 tanácsost.

Ugyanakkor tegnap este vette át ünnepség keretében a Vasutas Sport Club a „Keletmagyarországi Sport-híradó“ szép és értékes emlékszerlegét, amit tudvalegőleg a Vasutasok nyertek meg a DEAC-szemből.

A **Beherecei Egyetemi Atletikai Club** szüneti bizottsága esütörtök délután fél 6 órakor az Egyetemi Klubban gyűlést tart.

Törvénykezés

§ **Elítélték az egyeki kommunistákat.** Tegnap az esti órákban hirdette ki Benkő Lajos elnök az egyeki kommunisták ügyében az ítéletet. Id. Thoma Józsefet 9 hónapi börtönrre, Ince Károlyt 5 hónapi, Radics Mátyást 5, Trungel Ignácot 6 hónapi fogházra, id. Kis Ferencot 10, Tóth Mihályt 6 hónapi börtönrre, Zólyomi Mihályt 6, id. Vaskó Józsefet 5 hónapi, Szanyi Józsefet 5 hónapi fogházra ítélte. Kis, Thoma és Mályi kivételével a többi elítéltet azonnal szabadlábra helyezte a bíróság, mert előzetes fogságukkal a büntetést kitöltöttnek vette.

Mérlegképes könyvelő,
nőtlen azonnal felvétetik

Körner Béla örökösei
Hajduszoboszió.

KARLSBADI gyógyviz meg-
érkezett kap-
ható nagyban

és kicsinyben **Kontsek Géza** cégnél
Kossuth-utca

Kalapgár
Női és férfi kalap megren-
delések és javítások gyorsan
és pontosan készítemek
PIAC-U. 63. SZ.

Zákány József
fuvarozási vállalata
PIAC-UTCA 43. SZÁM.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Szakácsné
felvétetik a Gyermekmen-
helybe. Feltételek ott meg-
tudhatók.

Eladó
18 m. hold tanyás föld jó
gazdasági épületekkel a
város alatt. Gazdák Bankja
Kossuth u. 17.

Eladó
36 hold tanyás föld város
alatt, melynek fele szántó
fele kaszáló. — Jó karban
levő cserépes gazdasági
épületekkel, két szobás
lakás, nagy istálló, sertés
ól stb. egy hold körülke-
rített termő szőlővel, jó
ivóvízü kökút. Értekez-
hetni Debreczeni Gazdák
Bankja Kossuth-u. 17.

Hirkancsok

felvétetik fix fize-
téssel és jutalékkal
lapunk kiadóhivatalában

Kováry és Allmann
szűsők, Piac 42. Pannónia doll
let. Garálya és szakmába vágó
munkákat pontosan és jutá-
nyosan készítenek.

Eladó
11 család méh, megtekint-
hető Homokkertben. Ló-
nyai-utca 7. szám alatt a
tu'ajdonosnál. 14 ig lehet
egyezni.

Eladó
6.00 cement téglá, 2 nagy
tokos ajtó és 2 vaskályha
Vár-u. 8.

MINDENFÉLE
Nyomatványt
izlésesen és jutányos áron
készít a **MAGYAR NEMZETI**
KÖNYV-ÉS LAPKIADÓVÁLLA-
LALAT RÉSZV. TÁRSASÁG.

Könyvkötő
tanuló fizetéssel felvétetik
Varjas Pál könyvkötő, —
bördiszműves. Egyház-tér
3. szám.

Eladó
12 drb magyar bárány
Vár-u. 8.

**Szöveggyógyász és vasó-
intézet**
PAULÓ I.
Batthyányi-u. 22.
telefon: 1365.

A „KERESZTÉNY PATERHELŐ SZÖVETKEZET“ TAGJAI

Tűzifára

rendelést eszközölhetnek állandóan egy kaszál mint
aprított állapotban minden mennyiségben, előleg befizetés
szükség esetén tagokat felvennek, a szállítást
a hó 20-án kezdődöt veszi.

Polyánszky Orest tűzifa és szén-
kereskedő :—
Piac-utca 58. és Szobosziói-ut 1.
181. TELEFON 182.

Koros Sándor
férfi-szabó üzletében Piac-u. 60.
Baját készítenek elegáns férfi
öltönyök kaphatók.

FORGÁCS I.
műlőrás
Bádogos-u.

**Férfi és női szövet uj-
donságok érkeztek**
Koros Sándor üzletébe.

Saját érdekében teszi, ha mielőtt vásárlásait esz-
közli, megtekintni raktáromat Piacz-u. 69. alatt,
hol a legfinomabb férfi és női angol szöveteket,
ugyazint mindenféle bélésárukat és szabókellé-
keket legolcsóbb árban beszerezhet.

A Nemzeti Hitelintézet

DEBRECENI **MEGNYILT** PIAC-UTCA
PIÓKIA: **MEGNYILT** 5. ALATT.

Bizalommal kérjük mindazokat,
kiknek a keresztény-magyar ügy
felvirágoztatása komoly szándékuk
forduljanak pénzügyeteik lebonyo-
lítására a „Nemzeti Hitel-
intézet“-hez.

RUM és LIKÖR ESSENTIAK

Parfümök, arszkrémek, szappanok, kölni vizok, fésű és kefék a legolcsóbban
szerezhetők be a

Korzó Drogueriában Piac-utca 42.